

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060405

DOM
2024-12-02
Stockholm

Mål nr
M 12330-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-09-15 i mål nr M 5039-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

A.Z.

Motpart

1. Miljönämnden i Karlstads kommun
651 84 Karlstad
2. E.P.

SAKEN

Tillsyn rörande asbestmaterial på fastigheterna X och del av Y i Karlstads kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Miljönämnden i Karlstads kommuns beslut den 22 juni 2022, dnr. MN-2021-2472, och återförvisar ärendet till nämnden för fortsatt handläggning.

Dok.Id 2134432

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:30

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A.Z. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva nämndens beslut och att tillsynsåtgärder istället ska vidtas.

Miljönämnden i Karlstads kommun och **E.P.** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Parterna har i Mark- och miljööverdomstolen anfört i huvudsak detsamma som i mark- och miljödomstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Av 2 kap. 3 § miljöbalken framgår bl.a. att alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd ska utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Bevisbördan för att visa att de förpliktelser som följer av 2 kap. miljöbalken iakttas åligger dem som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd (2 kap. 1 § miljöbalken).

Av 10 kap. 2 § miljöbalken framgår att den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som bidragit till föroreningskada eller allvarlig miljöskada (verksamhetsutövare) är ansvarig för det avhjälpande som skall ske enligt bestämmelserna i detta kapitel.

Av handlingarna i målet framgår att A.Z. köpte fastigheten X i oktober 2016 av den tidigare ägaren E.P. A.Z. informerade i augusti 2021 miljöförvaltningen om att han i samband med schaktarbeten inför en byggnation upptäckt att en större mängd jordmassor som innehöll asbestmaterial hade använts som utfyllnad på fastigheten. Miljöförvaltningen besökte tillsammans med A.Z. fastigheten i oktober 2021 och kunde då konstatera att en större utfyllnad gjorts och att

utfyllnaden bestod av jordmassor som innehöll en stor mängd fragmenterat asbestmaterial.

Av miljöförvaltningens tjänsteskrivelse den 2 juni 2022 framgår att E.P., som hörts i ärendet, framfört att han år 2013 på uppmaning av miljöförvaltningen städade bort eternit, dvs. material som innehåller asbest, som någon tippat på fastigheten. Han beställde därefter massor från företaget Värmlandsschakt för att göra en utfyllnad av tomten så att en framtida avloppsanläggning skulle kunna anläggas. Enligt E.P. var materialet från Värmlandsschakt fritt från eternit och därför har någon troligen kört dit med mer eternit innan utfyllnaden gjordes utan att han har haft kännedom om detta.

I miljöförvaltningens ovan nämnda tjänsteskrivelse har förvaltningen gjort bedömningen att det inte går att fastställa vem som dumpat asbest eller asbestförorenade jordmassor på fastigheten. Den tidigare fastighetsägaren E.P. uppger att han inte har haft kännedom om att ytterligare asbest dumpats på fastigheten och några uppgifter som talar emot detta har inte heller framkommit. Han kan därför, enligt förvaltningen, inte vara ansvarig för föroreningen enligt miljöbalkens gällande praxis. Nämnden har mot denna bakgrund beslutat att inte vidta några ytterligare åtgärder i ärendet.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning.

Av utredningen i målet framgår att de utfyllande jordmassorna på fastigheten X innehåller fragmenterat asbestmaterial som utgör farligt avfall. Fastigheten är därför behäftad med en föroreningsskada. E.P. har själv uppgett att han varit initiativtagare till den gjorda utfyllnaden på fastigheten och att han beställt jordmassor från Värmlandsschakt. Utifrån den redogörelsen finns det en verksamhetsutövare för den utfyllnad som gjorts på fastigheten.

Med hänsyn till den bevisbörd som åvilar en verksamhetsutövare kan ett påstående i det här fallet om att någon annan kan ha dumpat eternit på fastigheten inte anses tillräckligt för att, såsom nämnden gjort, läggas till grund för ett avslutande av

tillsynsärendet. En mer fördjupad utredning av det eventuella ansvar som en verksamhetsutövare skulle kunna åläggas borde enligt Mark- och miljööverdomstolen gjorts och legat till grund för en bedömning av ärendet. Med ändring av mark- och miljödomstolens dom ska därför nämndens beslut undanröjas och ärendet visas åter till nämnden för fortsatt handläggning.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark, Gösta Ihrfelt, referent, och Helen Blomberg samt f.d. tekniska rådet Bengt Jonsson.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-09-15
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 5039-22

PARTER

Klagande
A.Z.

Motparter

1. Miljönämnden i Karlstads kommun
651 84 Karlstad
2. E.P.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Värmlands län beslut den 14 november 2022 i ärende nr 505-6333-2022, se bilaga 1

SAKEN

Tillsyn rörande asbestmaterial på fastigheterna X och del av Y i Karlstads kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet

BAKGRUND

Miljönämnden i Karlstads kommun (nämnden) beslutade den 22 juni 2022 (§44, dnr MN-2021-2472) att inte vidta ytterligare åtgärder i ärendet med anledning av de klagomål som A.Z. framfört rörande asbestmaterial på fastigheten X i Karlstads kommun.

A.Z. överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Värmlands län (länsstyrelsen) som i beslut den 14 november 2022 avslog överklagandet.

A.Z. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

A.Z. har yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av länsstyrelsens beslut, ska upphäva nämndens beslut att lägga ned ärendet, samt att tillsynsåtgärd ska vidtas. Han har vidhållit vad han anfört i underinstanserna och tillagt eller framhållit bl.a. följande.

Det framgår av länsstyrelsens beskrivning av ärendet att det finns ett tidigare beslut om att den tidigare fastighetsägaren skulle ta bort eternitplattor från tomten. Detta följdes inte och Karlstads kommun har brustit i sin uppföljning. Det framgår exempelvis inte av tjänstemannens anteckningar från den 23 augusti 2013 att inspektionen inbegrep även en undersökning av innehållet i de dumpade utfyllningsmassorna på tomten. Vart tog eternitplattor vägen? Vilka mängder fanns på marken? Till vilka miljöstationer infördes detta farliga ämne? Den tidigare fastighetsägaren har haft företag genom byggbranschen som att riva tak, naturligtvis finns all anledning att binda honom till miljöbrottet.

Han är helt oskyldig till de förorenade massorna och han anser att ansvaret bör läggas solidariskt på Karlstads kommun och den tidigare fastighetsägaren. Det är miljönämndens ansvar att se till att inte miljöfarligt avfall deponeras inom kommunen.

Miljönämnden i Karlstads kommun har i yttrande uppgett att nämnden inte har något att tillföra ärendet och att länsstyrelsens beslut ska gälla.

E.P. har motsatt sig ändring och i yttrande anfört följande i huvudsak. Eterniten som kördes bort lagrades i hans kusins garage för att vidare packas in i plast och skickas i väg senare, kusinen arbetade åt honom vid tillfället. Senare fick kusinen svårigheter att betala sina lån. Husen såldes och stenarna var kvar i garaget.

A.Z. kallar honom för takmannen, men han sysslade med måleri och snickeri. De eternitplattor som har hittats kördes dit av privatpersoner. Vid vägen kunde man lätt tippa vad man ville utan att någon kunde se det.

DOMSKÄL

Den fråga mark-och miljödomstolen har att ta ställning till är om nämnden bort vidta ytterligare tillsynsåtgärder.

En tillsynsmyndighet får i det enskilda fallet besluta om de förelägganden och förbud som behövs för att miljöbalken samt föreskrifter, domar och andra beslut som har meddelats med stöd av balken ska följas. Mer ingripande åtgärder än vad som behövs i det enskilda fallet får inte tillgripas (26 kap. 9 § miljöbalken).

Ett föreläggande enligt miljöbalken ska i första hand riktas mot den som är att anse som verksamhetsutövare i förhållande till den miljöfarliga verksamheten. I vissa fall kan den som förvarar avfall på en fastighet betraktas som utövare av miljöfarlig verksamhet och därmed bli ansvarig för att vidta åtgärder. I detta fall har varken verksamhetsutövare eller fastighetsägare bedömts kunna göras ansvariga och nämnden fann att det saknades adressat för ett föreläggande, eftersom det inte kunde uteslutas att någon okänd entreprenör tippat förorenade massor på platsen (se MÖD 2006:63).

Av miljöförvaltningens tjänsteskrivelse framgår bl.a. att miljöförvaltningen den 21 oktober 2021 utförde platsbesök på fastigheten X och då kunde

konstatera att större utfyllnad hade gjorts i den östra slänten på fastigheten. Utfyllnaden bestod av jordmassor som innehöll en stor mängd fragmenterat asbestmaterial. Vid granskning av flygbilder kunde det konstateras att utfyllnaden ägt rum under åren 2012-2014 och att utfyllnaden även sträckte sig in på den angränsande fastigheten Y.

Av utredningen i målet framgår vidare att E.P. år 2013 förelagts att ta om hand avfall, bl.a. eternitplattor, på sin fastighet och transportera bort det för godkänt omhändertagande.

Såvitt framgår av tillgänglig utredning inhämtade länsstyrelsen från nämnden uppgiften att inspektion enligt tjänsteanteckning utförts den 22 augusti 2013 och att all eternit då bedömdes borta. Domstolen finner, i likhet med länsstyrelsen, inte grund för att misstro uppgiften som sådan. Ärendet avslutades den 23 augusti 2013. Även om E.P.s nu lämnade uppgifter om hur han år 2013 hanterat den förorening han förelagts ta hand om ter sig märkliga, är innebörden att han vidhåller påståendet att allt avfall avlägsnats från fastigheten.

Trots att föreläggandet således inte verkar ha följts upp vad gäller borttransport är följden av detta inte att E.P. kan göras ansvarig eller att någon ytterligare tillsynsåtgärd rimligen kan vidtas. Såvitt framgår av utredningen i målet har miljönämnden vidtagit flera åtgärder, och försökt utröna vem som kan anses vara ansvarig för de förorenade massorna, bl. a genom att kontakta det företag som tillhandahöll jordmassor år 2013.

Mark- och miljödomstolen delar således bedömningen att utredningsläget inte förändrats på ett sådant sätt att det finns skäl att ändra underinstansernas beslut såvitt avser tillsynen. En utredning om miljöbrott, om kommunen har något ansvar för sanering, om misstag har begåtts i tillsynsärendet 2013 eller vid meddelande av bygglov på ett sätt som ska föranleda någon annan rättsföljd, ligger slutligen utanför ramen för vad domstolen kan pröva i detta mål.

Sammanfattningsvis ska överklagandet avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 6 oktober 2023

Vibeke Sylten

Joen Morales

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Vibeke Sylten, ordförande, och tekniska rådet Joen Morales.